

debatt

Debatt- og kronikkredaktør Hilde Sandvik
debatt@bt.no – telefaks 55 21 37 65 – telefon 55 21 46 08 (10.00-11.30)
Redaksjon: Ingvild Sæterstøl, Egil Horne Mikkelsen og Aslaug Eide.

Øyeblikkets verdiforvaltere

De fleste eiere av verneverdige eiendommer ivaretar sine forpliktelse. Det er store pengemessige uttelling for eiere å oppfylle krav om sikkerhet, brannsikring, oppgradere til moderne standard og komfort og samtidig ivareta tidsriktig ENØK.

Når hjertet er fylt opp med engasjement, men lommeboken tom, hva da?

Sentrale myndigheter satser ikke. Fylkeskommunen har smuler til fordeling til verneverdige og fredede bygg. Innovasjon Norge har ingen øremerkede midler. Norsk Kulturminnefond er underfinansiert.

Nasjonale bygningsmessige krav og forskrifter er beinharde, men virkemidlene mangler. Fredede og verneverdige bygninger er vanligvis ingen pengemaskiner, snarere tvert imot. Sandven Hotel i Norheimsund er et av Vestlandets største private kulturminner, i full drift som hotell, med en bygningsflate på oppunder 6.000 kvm. Kvam herad har besluttet at det verneverdige hotellet, et av signalbygg i Hardanger fra den store nasjonsbyggerperioden, fortsatt i original tilstand, hvert eneste år betale kr 36.000 i eiendomsskatt til kommunekassen. Midlene kunne vært brukt til ytterligere brannsikringstiltak og verdivarende vedlikehold. Sandven Hotel må betale 100% eiendomsskatt. Ved manglende betaling kan kommunen fremme konkursbegjæring. I dag er fredede bygninger iht. loven fritatt eiendomsskatt, mens verneverdige hus/bygg/anlegg kan bli utidig skattet / straffet av pengeinnkrevende lokalpolitikere.

Unntar en fredede bygninger fra eiendomsskatt, vil det bidra til økt forståelse og kunnskap hos folkevalgte i forhold til eiere av private kulturminner. Vi må aldri glemme at vi som er eiere i dag, bare er øyeblikkets forvaltere av varige verdier. Vi plikter, etter beste evne, å bringe kulturarven videre.

TRON BACH, EIER AV SANDVEN HOTEL MED SJØHUS OG TINGSTOVE I NORHEIMSUND, P.T. SAMFUNNSUTVIKLAR PÅ TYSNES

Bevar Styve Gard

Etter Barne, ungdoms og familiedirektoratets (Bufdir) anbuds-konkurranse har Styve Gard fått redusert driften fra 14 til 3 institusjonsplasser. Unge rusmisbrukere i Hordaland mister sitt eneste tilbud i hjemmefylket. Fellesorganisasjonen i Hordaland vil sterkt advare mot nedleggelse. Det er stort behov for tilbud til unge rusmisbrukere i Hordaland. Individuell oppfølging er kostbart, og vi ser nå at ensidig vekt på økonomi kan splitte opp et solid fagmiljø. Vi vil oppfordre Bufdir om å gjøre om på denne avgjørelsen. FO oppfordrer stortingspolitikere fra Hordaland til å engasjere seg for de unge rusmisbrukerne.

KENNETH LARSEN, FELLESGRUPPEN I HORDALAND

Verdenshavene blir varmere og breene smelter, det er grundig dokumentert. Det er umulig å fastslå nøyaktig hvor mye havet vil stige – men i Bergen blir det trolig 1-2 meter i løpet av dette århundret.

At havet stiger er hevet over tvil

KLIMAENDRINGENE

Av Helge Drange, Geofysisk institutt, Universitetet i Bergen (UiB)
Eystein Jansen, Bjerknessenteret for klimaforskning og UiB
Atle Nesje, Bjerknessenteret for klimaforskning og UiB

PROFESSOR WILLY Fjeldskaar kritiserer i BT 10.12. Bjerknessenterets beregninger av fremtidens havnivå som følge av menneskeskapte klimaendringer.

Fjeldskaars hovedanliggende er at Bjerknessenteret bruker en forenklet metode for å anslå hvor mye havet vil stige i dette århundre. Kritikken mot at metoden er enkel, er korrekt, noe som også fremgår av våre rapporter.

DESSVERRE FINNES DET i dag ingen gode modeller for fremtidig havstigning. For eksempel inkluderer ikke dagens generasjon av klimamodeller smelting av breer og hvordan dette vil påvirke havnivået.

I tillegg er det usikkerheter knyttet til landheving. Derfor må effekten av disse prosessene beskrives på en forenklet måte. Men det er stor forskjell på det og at vi i dag ikke kan si noe som helst om fremtidig havstigning!

FJELDSKAAR KRITISERER også Bjerknessenteret for å ikke oppgi usikkerheter ved fremtidig havstigning. Men det gjør vi. For eksempel er vårt beste estimat for havstigningen i Bergen i løpet av dette århundre på vel 70 cm, med en nedre skranke på rundt en halv meter og en øvre skranke på én meter. Derfor sier vi at Bergen bør planlegge for en havstigning

HAVET STIGER: Høyere vannstand kombinert med springflo vil endre Bergen. I verste fall kan det bli slik i løpet av vårt århundre.

ILLUSTRASJON: TOR SPONGA

i løpet av dette århundre på mellom en halv og én meter.

Fjeldskaar stiller seg undrende til hvorfor Bjerknessenteret ikke bruker (de lave) havstigningstallene fra siste rapport fra FN's klimapanel. Til dette sier klimapanelet: «Fordi forståelsen av noen viktige effekter som påvirker fremtidig havstigning er begrenset, tar denne rapporten verken for seg sannsynligheten eller gir et beste estimat eller en øvre skranke for fremtidig havstigning» (vår oversettelse). Klimapanelet sier heller ingen ting om effekten av landheving langs kystene. Vi kan derfor ikke planlegge ut fra klimapanelets tall.

VERDENSHAVENE ER IKKE blitt varmere de siste 50 årene og det har

ikke har vært netto smelting av breene, hevder Fjeldskaar. Dette er meget overraskende påstander, og kan ikke være basert på en balansert gjennomgang av tilgjengelige forskningsresultater.

Det er overveldende støtte i faglitteraturen for at verdenshavene blir varmere og at breene smelter. Dette viser feltobservasjoner fra havet og fra breene (for eksempel dokumentert av den globale breovervåkingstjenesten: <http://www.wgms.ch>), og havnivået målt med satellitter.

I SEPTEMBER KOM den nederlandske Deltakommisjonen med sin anbefaling til de nederlandske myndighetene for å sikre Nederland mot oversvømmelse og flom i et stadig varmere klima. Konklusjonen var

at det globale havnivået kan forventes å stige med mellom 55 og 110 cm i dette århundre (som er i tråd med Bjerknessenterets tall), og 2-4 meter frem mot år 2200. Kommisjonen angir en kostnad på 1000-1500 milliarder kroner for å sikre Nederland mot oversvømmelser i dette århundre.

Så mens Fjeldskaar synes å betvile at havet stiger, vil vi hevde at det er hevet over enhver tvil at havet faktisk stiger, og at verden står fremfor store utfordringer knyttet til dette. Bedre fremskrivninger om fremtidig havnivå vil opplagt komme ettersom kunnskapen øker, men det er i dag liten grunn til å tro at Bjerknessenterets tall er verken spesielt høye eller lave.

Vi treng fleire fagfolk, ikkje fleire rådmenn

VENSTRE

Av Lars Sponheim, leiar i Venstre, medlem i programnemnda

OLAV KOBELTVEIT seier at Venstre er «hærføreren for den myndige borgaren» på alle nivå (BT 17.12). Det har han rett i. Analysen hans av EU-saka i Venstre, skal eg ikkje kommentera med anna enn å fastslå at venstrefolk som hamnar på kvar si side, ikkje står så langt frå kvarandre.

Sjølv har eg sagt at eg var 52 prosent nei og 48 prosent ja. Mange venstrefolk har det slik. Det er gode argument på begge sider, og debatten vil gå om dette og resten av programmet fram til landsmøtet i vår.

DET ER OMTALEN Kobeltveit har av kommunesektoren som får meg til å ta ordet. Det er positivt feil å påstå at «den myndige borgaren» er blitt borte i programkomiteen sitt framlegg om ny kommunestruktur. Tvert om er det tale om ei desentraliseringsreform av sjeldne dimensjonar og ei flytting

av makt frå staten til kommunane ein knapt har opplevd før. I dag utfører kommunane om lag 40 prosent av offentlege oppgaver. Venstres programkomite foreslår å auka dette til over 50 prosent.

Utfordringa for velferdssamfunnet er at handlingsrommet for nødvendige tiltak blir borte når utvikling og modernisering stansar, slik det diverre har skjedd under den raud-grøne regjeringa. Sjølv med 200 milliardar kroner meir i offentlege inntekter årleg enn for fire år sida, slit kommunar og sjukehus med nye kutt.

FATTIGDOMEN ER IKKJE avskaffa. Barnevern, rusomsorg, og psykiatri, for å nemna nokre sentrale tenester, har framleis store problem. Utgiftene veks raskare enn inntektene, strukturane driv utgiftene i været, og vi får ikkje løyst openberre problem for mange menneske. Spesialisthelsetenesta er eit økonomisk sluk,

samtundes som det ikkje er pengar og spesialistar i kommunale sjukeheimar.

Programnemnda sitt svar på desse utfordringane er å gje meir makt og meir ressursar til kommunane. Det krev at kommunane må bli større, elles vert det ikkje mogleg. Det er dagens struktur som til dømes gjev Frp argument for å krevja statleg detaljstyring av både eldreomsorg og skule. Venstre vil gå motsatt veg. Programnemnda seier det mellom anna slik:

« Venstrefolk som hamnar på kvar si side, står ikkje så langt frå kvarandre.

«**DAGENS KOMMUNESTRUKTUR** blei i hovedsak fastsatt tidlig på 1960-talet. Sidan den gang har samfunnet gjennomgått store endringer. Den 45 år gamle kommunestrukturen står i sterk kontrast til dagens reelle bu-, arbeidsmarkeds- og serviceområder. Mange av kommunane har rett og slett ikkje lenger mulighet til å ta et helhetlig grep om blant annet næringsutvikling, miljøpolitikk,

arealdisponering og stadig mer kompliserte og kompetansekrevede offentlige tjenester, blant annet innen helse- og omsorg.

Det voksende gapet mellom den eksisterende kommunestrukturen og en dynamisk samfunnsutvikling er en viktig årsak til at det lokale selvstyret stadig taper terreng i forhold til statlige, sentraldirigerte velferdreformer. Venstre mener dagens maktsentralisering er en alvorlig og uønsket utvikling – spesielt fordi vi trenger å flytte mer makt og flere oppgaver ned fra staten til lokaldemokratiet.»

NEMNDA SEIER ÒG at kommunane skal behalde meir av egne skatteinntekter og kunne få alle overføringar utan øyremerking.

Dette er ei vidareføring av Venstres engasjement for demokrati, sterke fellesskap og sosiale verdier. Som radikalt parti må vi alltid analysere korleis dagens og morgondagens utfordringar kan møtast best mogleg frå sosialliberal synsvinkel. Ein sjukeheimspasient treng betre og fleire fagfolk, ikkje mange rådmenn.